

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący)
SSN Tomasz Artymiuk (sprawozdawca)
SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Ewa Śliwa

w sprawie **P. W. i B. L.**

skazanych z art. 258 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 8 kwietnia 2025 r.

kasacji wniesionych przez obrońców skazanych

od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 29 czerwca 2023 r., sygn. akt II AKa 125/22,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 20 lipca 2022 r., II K 59/21,

**1. na podstawie art. 536 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.
uchyla zaskarżony wyrok w odniesieniu do skazanych P. W. i B.
L., a na podstawie art. 536 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. również w
odniesieniu do skazanej A. P. i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie;**

2. zarządza zwrot P. W. i B. L. uiszczonych przez nich opłat od kasacji.

[J.J.]

Tomasz Artymiuk

Andrzej Stępka

Andrzej Tomczyk

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 20 lipca 2022 r., sygn. akt II K 59/21, P. W. uznany został za winnego popełnienia czynów: z art. 258 § 1 k.k. (pkt 9 wyroku), z art. 258 § 3 k.k. (pkt 14 wyroku) oraz z art. 204 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. – dwukrotnie (pkt. 11 i 16 wyroku), za co wymierzono mu karę łączną 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wymiarze 250 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości stawki dziennej na kwotę 50 zł (pkt 20 wyroku), natomiast B. L. uznano za winną popełnienia czynów: dwukrotnie z art. 258 § 1 k.k. (pkt. 22 i 27 wyroku) oraz dwukrotnie z art. 204 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. (pkt. 24 i 29 wyroku), za co wymierzono jej karę łączną roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wymiarze 250 stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości stawki dziennej na kwotę 50 zł. Nadto, orzeczono przepadki korzyści majątkowych uzyskanych z przestępstwa wobec P. W. (pkt 19 wyroku) i wobec B. L. (pkt 32 wyroku).

Powołany wyrok dotyczył też: A. P. (skazana za czyny z art. 258 § 1 k.k. – pkt 1 wyroku i z art. 204 § 2 k.k. w zw. z 65 § 1 k.k. – pkt 3 wyroku, na łączną karę roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, grzywnę 200 stawek dziennych w kwotach po 50 zł każda i przepadek korzyści majątkowej osiągniętej z popełnienia przestępstwa) oraz L. Ł. (skazana za czyny z art. 258 § 1 k.k. – pkt 35 wyroku i z art. 204 § 2 k.k. w zw. z 65 § 1 k.k. – pkt 37 wyroku, na łączną karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę 150 stawek dziennych w kwotach po 50 zł każda).

Wyrok Sądu pierwszej instancji zakażony został apelacjami obrońców oskarżonych A. P., P. W. i B. L. oraz prokuratora delegowanego do Podkarpackiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i

Korupcji Prokuratury Krajowej w Rzeszowie na niekorzyść oskarżonego P. W. – co do orzeczeń o karze pozbawienia wolności i grzywny.

Po rozpoznaniu tych apelacji Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z dnia 29 czerwca 2023 r., sygn. akt II AKa 125/22, zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie utrzymał w mocy.

Kasacje od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanych P. W. i B. L.. W obu nadzwyczajnych środkach zaskarżenia, mających zbliżoną treść, zarzucił sądowi *ad quem* – w trzech punktach – naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., wnosząc w konkluzjach o uchylenie zaskarżonego wyroku w odniesieniu do reprezentowanych przez siebie skazanych i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na te kasacje prokurator delegowany do Podkarpackiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej w Rzeszowie wniósł o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesione przez obrońcę skazanych P. W. i B. L. kasacje okazały się o tyle skuteczne, że doprowadziły do wydania przez Sąd Najwyższy orzeczenia kasatoryjnego poprzez uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Powodem takiego rozstrzygnięcia nie były wszelako zarzuty sformułowane przez skarżącego w nadzwyczajnych środkach zaskarżenia, lecz stwierdzenie przez sąd kasacyjny z urzędu wystąpienia w sprawie, na etapie postępowania przed Sądem drugiej instancji, bezwzględnej przyczyny odwoławczej, która stosownie do treści art. 439 § 1 *in principio* k.p.k., stosowanego w postępowaniu kasacyjnym odpowiednio (art. 518 k.p.k.), skutkować musi uchyleniem – i to na posiedzeniu – zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść tego orzeczenia.

Podkreślić przy tym należy, że ujawnienie uchybienia mającego postać bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 k.p.k. nie tylko uprawnia, lecz wprost obliuguje Sąd Najwyższy do rozpoznania kasacji w zakresie szerszym niż granice zaskarżenia i podniesione zarzuty – art. 536 k.p.k.

Przechodząc do wskazania przyczyn wydanego przez Sąd Najwyższy wyroku, w skrócie przypomnieć należy pogląd wyrażony w uchwale (pkt 2) połączonych Izb Sądu Najwyższego Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), zgodnie z którym „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym lub wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej w tekście powoływana jako ustawa o KRS z 2017 r.), jeżeli wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP – uwaga SN) oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC – uwaga SN)”.

Uchwała ta – stanowiąca zasadę prawną – wiąże wszystkie składy orzekające Sądu Najwyższego i do chwili obecnej od niej, w trybie przewidzianym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 622), nie odstępiono ani też nie utraciła ona swojej mocy obowiązującej (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2025 r., IV KK 470/24).

W składzie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie orzekającego jako sąd odwoławczy w związku z apelacjami wniesionymi od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 20 lipca 2022 r., sygn. akt II K 59/21, wszystkie biorące w nim udział osoby powołane zostały na urzędy sędziów tego Sądu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r.

I tak:

- Pan X. Y. powołany został na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie postanowieniem Prezydenta RP nr 1130/[...]/2020 z dnia 10 grudnia 2020 r. (ogłoszone w M.P. z 2021 r., poz. [...]), na wniosek KRS zawarty w uchwale Nr [...] z dnia [...] 2020 r., a nominację odebrał w dniu 18 grudnia 2020 r.;
- Pan X.1 Y.1 powołany został na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie postanowieniem Prezydenta RP nr 1130/[...]/2022 z dnia [...] 2022 r. (ogłoszone w

M.P. z 2022 r., poz. [...]), na wniosek KRS zawarty w uchwale [...] z dnia [...] 2021 r., a nominację odebrał w dniu 3 marca 2022 r.;

- Pan X.2 Y.2 powołany został przez Prezydenta RP na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie na wniosek KRS zawarty w uchwale Nr [...] z dnia [...] 2021 r., a nominację odebrał w dniu 23 stycznia 2023 r.

W odniesieniu do wymienionych wyżej sędziów Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie Sąd Najwyższy, w związku z wniesionymi kasacjami, kierując się kryteriami wypracowanymi w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (ETPCz) – zob. wyrok Wielkiej Izby z dnia 1 grudnia 2020 r., *Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii* (skarga nr 26374/18) oraz wskazaniami Sądu Najwyższego (zob. powołana wyżej uchwała z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 oraz uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22), wielokrotnie przeprowadzał tzw. postępowania testowe celem ustalenia, czy składy sądów z ich udziałem, w konkretnych okolicznościach, spełniały standard niezawisłości i bezstronności w rozumieniu przepisów art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 KPP oraz art. 6 ust. 1 EKPC.

Testy te każdorazowo dla składów Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, w których brali udział sędziowie X. Y., X.2 Y.2 i X.1 Y.1, wypadały negatywnie.

W odniesieniu do składów orzekających z udziałem sędziego X. Y. Sąd Najwyższy uchylał zaskarżone kasacjami wyroki w oparciu o ujawnione uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (nienależyta obsada sądu) m.in. w wyrokach: z dnia 20 grudnia 2023 r., III KK 39/23, z dnia 8 lutego 2024 r., III KK 471/23, z dnia 7 marca 2024 r., III KK 368/22, z dnia 17 kwietnia 2024 r., III KK 389/23 i III KK 470/23, z dnia 19 czerwca 2024 r., III KK 189/24, z dnia 23 października 2024 r., III KK 251/24, z dnia 13 listopada 2024 r., III KK 422/24, z dnia 11 grudnia 2024 r., III KK 241/24 i III KK 208/24.

W przypadku sędziego X.1 Y.1 uchylenie przez Sąd Najwyższy orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z uwagi na ujawnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a związanej udziałem wymienionego sędziego w składach orzekających tego Sądu, miało miejsce w sprawach: III KK 39/23 (wyrok z dnia 20 grudnia 2023 r.), III KK 389/23 (wyrok z dnia

17 kwietnia 2024 r.), III KK 52/24 (wyrok z dnia 8 maja 2024 r.), III KK 470/24 (wyrok z dnia 5 listopada 2024 r.), III KK 422/24 (wyrok z dnia 13 listopada 2024 r.) i III KK 468/23 (wyrok z dnia 15 stycznia 2025 r.).

Z kolei nienależytą obsadę Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, z uwagi na branie udziału w tym składzie sędziego X.2 Y.2, Sąd Najwyższy stwierdzał w sprawach: III KK 52/24 (wyrok z dnia 8 maja 2024 r.), III KK 189/24 (wyrok z dnia 19 czerwca 2024 r.), III KK 251/24 (wyrok z dnia 23 października 2024 r.), III KK 470/24 (wyrok z dnia 5 listopada 2024 r.), III KK 241/24 (wyrok z dnia 11 grudnia 2024 r.), III KK 561/24 (wyrok z dnia 18 grudnia 2024 r.) i III KK 573/24 (wyrok z dnia 17 stycznia 2025 r.).

Sąd Najwyższy w tym składzie nie znajduje podstaw tak natury faktycznej ani prawnej, aby od dokonanej w powołanych wyrokach oceny składów Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z udziałem wymienionych wyżej sędziów odstępować. Podzielić przy tym należy, uznając za własną, argumentację zawartą w uzasadnieniach tych orzeczeń, z której w sposób jednoznaczny wynikają powody dokonania takiej oceny. Szczegółowa argumentacja dotycząca sędziego X. Y. zawarta została zwłaszcza w uzasadnieniu wyroków: z dnia 20 grudnia 2023 r., III KK 39/23 i z dnia 19 czerwca 2024 r., III KK 189/24, sędziego X.1 Y.1 w pisemnych motywach wyroków: z dnia 20 grudnia 2023 r., III KK 39/23 i z dnia 13 listopada 2024 r., III KK 422/24, natomiast sędziego X.2 Y.2 w uzasadnieniach wyroków: z dnia 19 czerwca 2024 r., III KK 189/24 i z dnia 23 października 2024 r., III KK 251/24.

Nie powielając argumentacji przedstawionej w przytoczonych powyżej orzeczeniach trzeba w tym miejscu zaakcentować, że sędziowie Ci nie tylko świadomie wzięli udział w wadliwej procedurze nominacyjnej, ale też w sposób aktywny wspierali przeprowadzane od 2017 r. niekonstytucyjne zmiany w ustroju sądów powszechnych, których jedynym celem było ograniczenie niezależności tych sądów i ich pełne podporządkowanie innym władzom, w tym w szczególności władzy wykonawczej reprezentowanej przez ówczesnego Ministra Sprawiedliwości pełniącego jednocześnie funkcję Prokuratora Generalnego. Wyrazem tego jest, między innymi, zaangażowanie wymienionych sędziów w ukształtowanie składu Krajowej Rady Sądownictwa sprzyjającego sprawującemu wówczas władzę obozowi rządzącemu bądź poprzez wejście w skład tego organu (sędzia X.2 Y.2), bądź przez

podpisywanie list popierających konkretnych kandydatów (wszyscy wymienieni w tym uzasadnieniu sędziowie).

Wszystko to nie pozostawia wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd odwoławczy, w którego składzie orzekali sędziowie X. Y., X.1 Y.1 i X.2 Y.2, nie zapewniał oskarżonym prawa do sądu niezawisłego i niezależnego, ustanowionego ustawą w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym, bowiem w ocenie niezależnego i obiektywnego obserwatora powstać musi uzasadnione negatywnym wynikiem testów przeprowadzonych przez Sąd Najwyższy przekonanie, że sędziowie Ci, będąc w swojej ocenie ponadprzeciętną miarą związani z określonym środowiskiem politycznym, nie cechowali się przymiotem bezstronności.

Stwierdzenie przez Sąd Najwyższy omówionych wyżej zaszłości implikowało uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie nie tylko w odniesieniu do skazanych, którzy wywiedli kasację od tego orzeczenia (P. W. i B. L.), lecz również – na podstawie art. 536 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. – w zakresie dotyczącym skazanej A. P., która wprowadziła nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie złożyła, ale uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. dotyczy całości wyroku, a więc te same względy przemawiają za uchyleniem tego orzeczenia również na jej rzecz.

Ponieważ do wydania przez Sąd Najwyższy wyroku kasatoryjnego wystarczające było stwierdzenie uchybienia podlegającego uwzględnieniu z urzędu, do niego ograniczono rozpoznanie kasacji, gdyż z uwagi na konieczność ponowienia w całości postępowania przed Sądem drugiej instancji, rozpoznanie uchybień podniesionych przez obrońcę byłoby na obecnym etapie postępowania przedwcześnie.

Procedując ponownie, Sąd odwoławczy rozpoznał wniesione w sprawie apelacje w składzie nie budzącym zastrzeżeń konstytucyjnych, zapewniając oskarżonym prawo do rzetelnego procesu w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, mając przy tym na uwadze kierunek złożonych przez obrońcę kasacji (art. 443 k.p.k.).

Wydane przez Sąd Najwyższy orzeczenie skutkowało też zwrotem oskarżonym uiszczonych przez nich opłat (art. 527 § 4 k.p.k.).

[J.J.]

[r.g.]

Tomasz Artymiuk

Andrzej Stępka

Andrzej Tomczyk